

*Hoe vaak komen overspanning en burn-out voor
en neemt dit toe of af ?*

Context van Belgische (huis)artsen 2013

Dr. Herwig Van Dijck

Burn-out ?

Professionele uitputting

verlies aan inkomen

voorkomen

gewaarborgd inkomen

gewaarborgd inkomen : het recht op vergoeding ontstaat in geval van *volledige* of *gedeeltelijke* arbeidsongeschiktheid ingevolge van een ziekte of ongeval, m.a.w. de stopzetting (volledige arbeidsongeschiktheid) of vermindering (gedeeltelijke arbeidsongeschiktheid) van beroepsactiviteiten omwille van gezondheidsredenen

Burn-out ? Specifiek voor zorgverleners ?

- aard van het werk & professionele inzet
- relatie met patiënten in bezorgdheid rond zorgcontinuïteit
- verhoogde verwachtingen voor de prestaties in de huidige samenleving

versus

- zelfbehandeling
- terughoudendheid tot collega's

3 belangrijke concepten in de duiding van Burn-out

“Burn-out versus bevlogenheid” (Schaufeli & Bakker*– 2007)

Burn-out	versus	bevlogenheid
<ul style="list-style-type: none"> • emotionele uitputting (leeg, energiereserves zijn uitgeput)		<ul style="list-style-type: none"> • vitaliteit (bruisend van energie)
<ul style="list-style-type: none"> • depersonalisatie (afstandelijkheid, cynische houding)		<ul style="list-style-type: none"> • toewijding (betrokkenheid, enthousiasme)
<ul style="list-style-type: none"> • verminderde persoonlijke bekwaamheid (gevoel onvoldoende competent te zijn)		<ul style="list-style-type: none"> • absorptie (opgaan in, de tijd vliegt voorbij)

* op basis van de Maslach Burn-out Inventory MBI, zie Schaufeli & Bakker (2007) – De psychologie van arbeid en gezondheid

Prevalentie in België bij (huis)artsen

Opgepast met statistisch cijfermateriaal en vergelijkingen

- cijfers staan in verhouding tot een moeilijke (en medische) context
- cijfers zijn afhankelijk van vele parameters, van de meetinstrumenten, van de criteria van het basisonderzoek, van de normgroepen, ...
  - heel moeilijk om een formeel oorzakelijk verband aan te tonen
  - de meeste waargenomen associaties staan open voor verschillende interpretaties

Prevalentie in België bij (huis)artsen

Voorgaande studies (1)

- prioritisering van acties
- kostprijs
- kalender implementatie

met de medewerking van Dr. Luc D'Hooghe, Amonis

<http://www.inami.fgov.be/care/nl/doctors/promotion-quality/burn-out-doctors>

Prevalentie in België bij ziekenhuisartsen

Voorgaande studies (2)

Onderzoek naar de arbeidsbeleving bij artsen en verpleegkundigen in de Belgische ziekenhuizen

op vraag van :

FOD Volksgezondheid

uitgevoerd door :

KU Leuven

FOD Werkgelegenheid

IDEWE

2013

- verantwoorde aandacht voor prevalentie en ernst van burn-out in de medische wereld

<http://www.werk.belgie.be/moduleDefault.aspx?id=36139>

Amonis
uw toekomst verdient
een expert

Prevalentie : hoe meet je burn-out (werkgerelateerde) ?

- klinische burn-out : voldoen aan criteria van werkgerelateerde overspanning volgens een classificatiesysteem (ICD-10* of Nederlands equivalent UBOS – Utrechtse Burn-out schaal)

- statistische afkappunten (risico op burn-out) :

Meting/controle van

- emotionele uitputting
- depersonalisatie
- inschatting persoonlijke bekwaamheid

Afkappunt : behoren tot de 25% hoogst scorenden (75ste percentiel)

behoren tot de 25% laagst scorenden (25ste percentiel)

Combinatie van scores : indien 75ste percentiel emotionele uitputting **plus**

ofwel 75ste in depersonalisatie ofwel 25ste in bekwaamheidsinschatting

dan : “sterk risico gerelateerd aan burn-out”

- ICD-10: officiële Nederlandse benaming: "Internationale Statistische Classificatie van Ziekten en met Gezondheid verband houdende Problemen - 10e Revisie". <http://www.zorg-en-gezondheid.be/Cijfers/Over-deze-cijfers/Gebruikte-codes/>
- Afkappunten : zie o.a. Kant (2004) : Gedrag en Organisatie, 17

Prevalentie cijfers

België	Klinisch BO	risico op BO
• huisartsen (2010) – (1)	(10 %)	
• arts in ziekenhuis (2012) – (2)	5,4 %	17,8 %
• globale bevolking (2010) – (3)	0,8 %	

1) Ref .: 2005 – Fédération des Maisons Médicales – grove schatting
2) Ref .: 2012 – KU Leuven / IDEWE in opdracht van FOD Volksgezondheid en FOD Werk
3) Ref .: 2010 – Hansez et al. in opdracht van FOD Werk

Nederland	Klinisch BO	risico op BO
• huisartsen (2011) – (4)	8 %	41 %
• arbo arts (2011) – (5)	11 %	23 %
• globale bevolking (2011) – (6)	0,66 %	

4) Ref .: 2000 – Bakker, Schaufeli & van Dierendonck
5) Ref .: 2000 – Bakker, Schaufeli & van Dierendonck
6) Ref .: 2011 – Landelijk informatienetwerk huisartsenzorg

Prevalentie : nieuw cijfermateriaal Amonis

Observatieperiode 2009-2013 : laatste 5 jaren

Socio-demografische analyse van de schadelast met psy-diagnose

Referentie-populatie : de gegevens zijn afgeleid van de informatie beschikbaar bij artsen/leden met minstens 1 contract gewaarborgd inkomen sedert 2009 bij Amonis (48% huisarts, 52% specialisten)

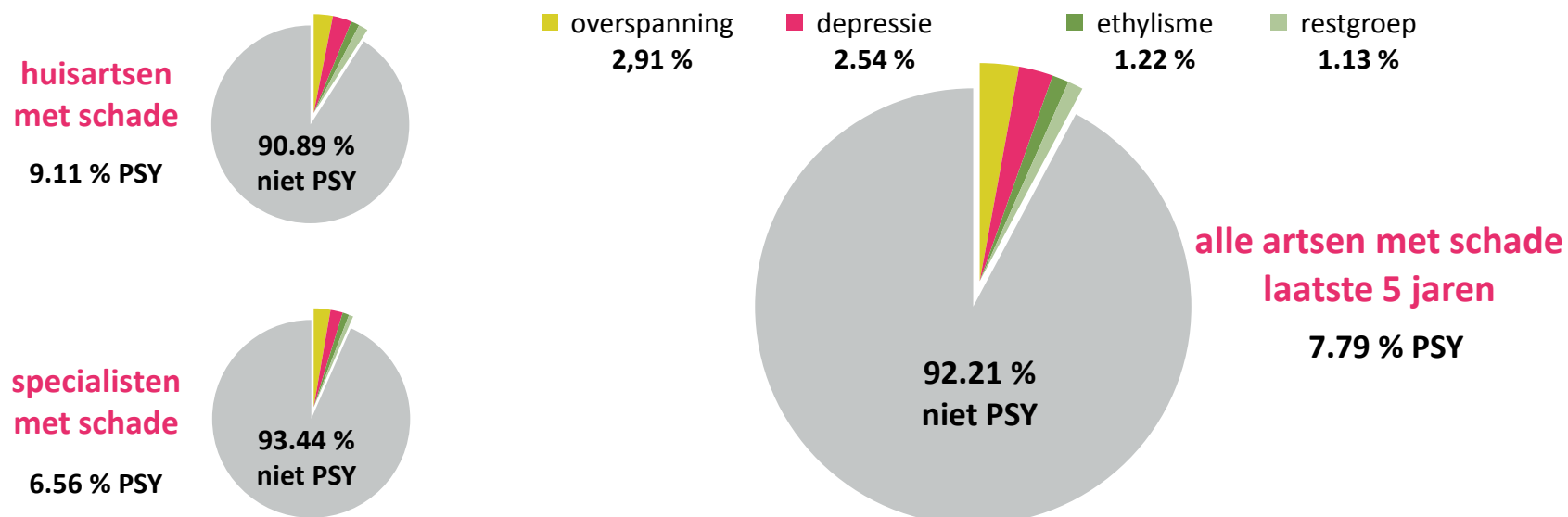
Beperkingen :

- Initiële aanvaarding : 0,1 % uitsluiting voor psychestoornissen
- vanaf 2006 : wachttijd van 5 jaar voor psyche aandoeningen
- Codificatie op basis van praktisch beschikbare gegevens

- Amonis OFP, Instelling voor Bedrijfspensioenen (IBP), onderworpen aan de IBP-wet en gecontroleerd door de FSMA (Financial Services & Markets Authority).
- Waarborgverstrekking in het kader van het stelsel “gewaarborgd inkomen bij Arbeidsongeschiktheid”

Prevalentie : nieuw cijfermateriaal Amonis

Aandeel PSY-schade binnen totale schade

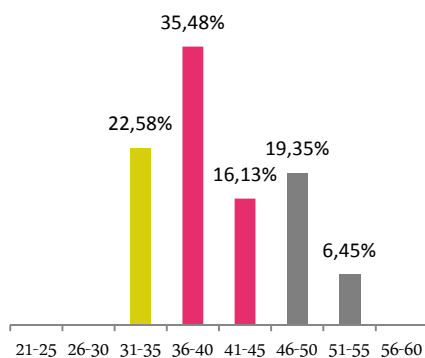

Vaststellingen :

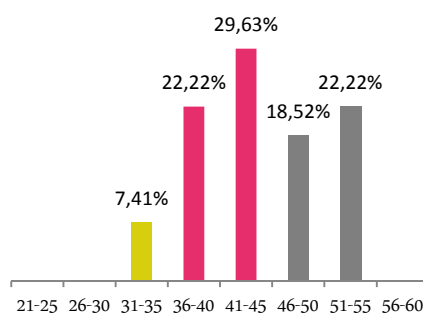
- 3% van alle schade over de laatste 5 jaren zijn burn-out
- ongeveer evenveel schade rond burn-out als voor depressie

Prevalentie : nieuw cijfermateriaal Amonis

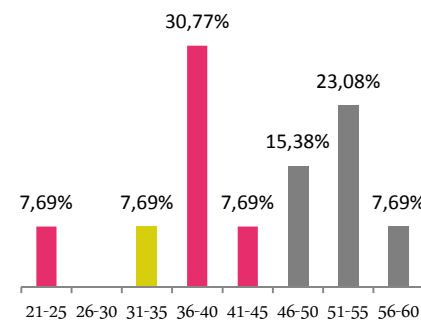
Aantal PSY-schades volgens leeftijd (bij aanvang)

overspanning

depressie

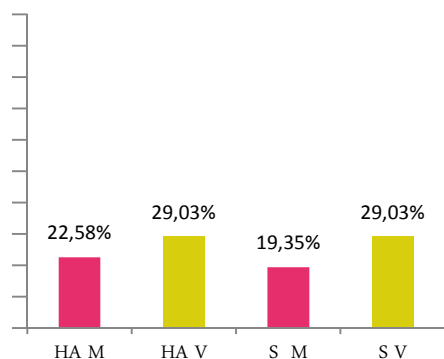
ethylisme

Vaststelling :

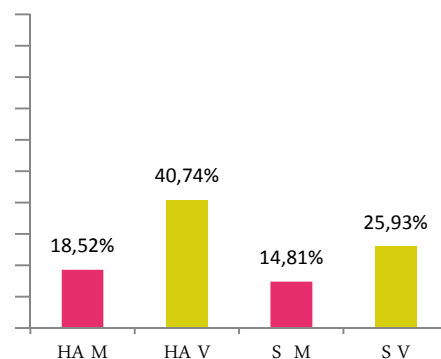
- PSY-schaden komen voor in alle leeftijdsgroepen
- statistische significantie van leeftijd is moeilijk aan te tonen

Prevalentie : nieuw cijfermateriaal Amonis

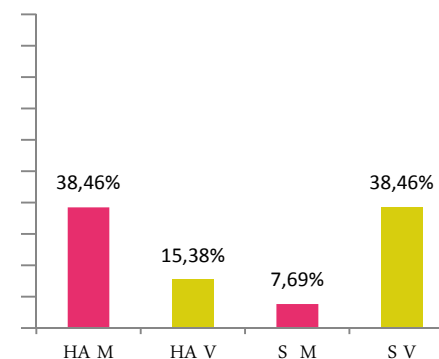
Aantal PSY-schades volgens geslacht

overspanning

depressie

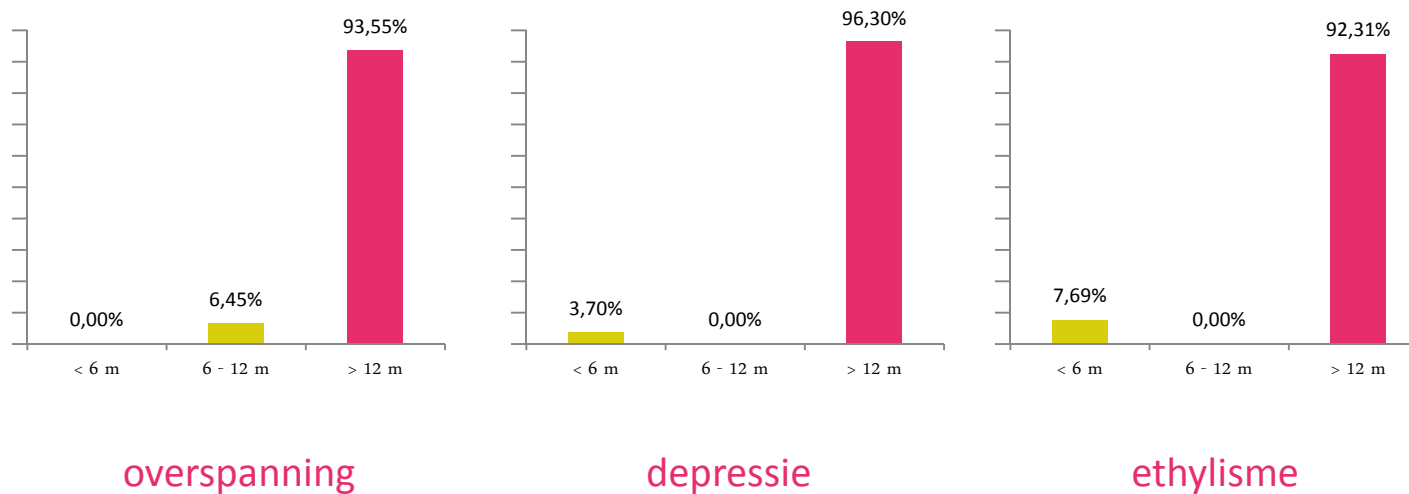
ethylisme

Vaststelling :

- Burn-out komt voor zowel bij mannen als bij vrouwen,
- zowel bij huisartsen als specialisten, significante verschillen ?

Prevalentie : nieuw cijfermateriaal Amonis

Aantal PSY-schades volgens duur in maanden

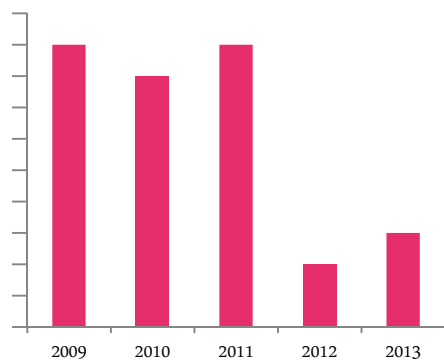

Vaststelling :

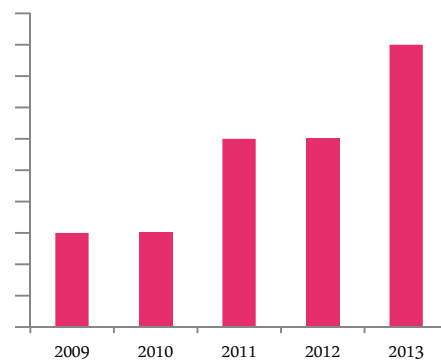
- schade i.v.m. burn-out is "ernstig" i.e. een duur van meer dan 12 maanden in het overgrote deel

Prevalentie : nieuw cijfermateriaal Amonis

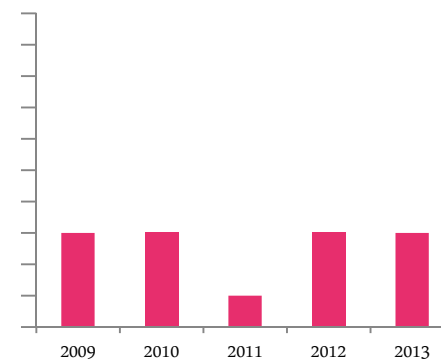
Burn-out : totaal aantal schades over tijd

overspanning

depressie

ethylisme

Vaststelling :

- er lijkt geen toename over tijd
- wellicht wel een verschuiving naar diagnose (depressie)

Prevalentie cijfers

België	Klinisch BO	risico op BO
• huisartsen (2010) – (1)	(10 %)	
• arts in ziekenhuis (2012) – (2)	5,4 %	17,8 %
• globale bevolking (2010) – (3)	0,8 %	

1) Ref .: 2005 – Fédération des Maisons Médicales – grove schatting
2) Ref .: 2012 – KU Leuven / IDEWE in opdracht van FOD Volksgezondheid en FOD Werk
3) Ref .: 2010 – Hansez et al. in opdracht van FOD Werk

Amonis

schade-BO

- huisartsen (2013) – (4) 2,0 %
- specialisten (2013) – (4) 1,4 %

4) Ref : eigen data Amonis

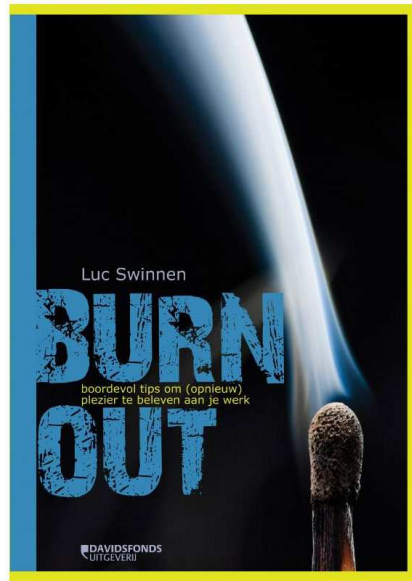

Beter voorkomen dan moeten behandelen

- belang van HR
  - ook voor dokters
- het eerste boek over HR-beleid voor artsen in ons taalgebied
  - geschreven door experts met jarenlange ervaring in de gezondheidszorg
  - een overzicht van de huidige *best practices* en uitleg bij de toekomstperspectieven
  - aan de praktijk getoetst bij leidinggevende artsen
  - een onmisbare gids voor artsen in opleiding

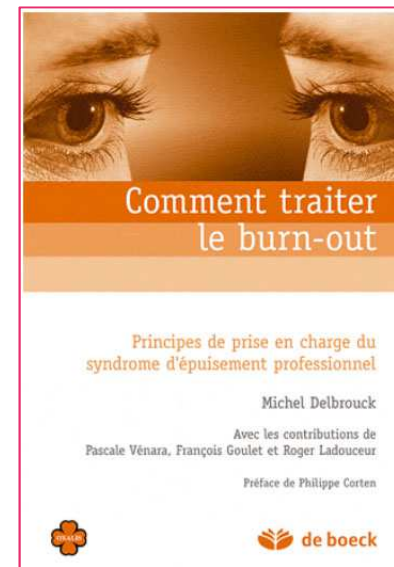

Beter voorkomen dan moeten behandelen

" Het boek bevat een inspirerend tienstappenplan met duidelijke voorbeelden, zodat je zelfvertrouwen en je werkplezier weer toenemen. Aan de slag! "

Dr. Luc Swinnen

" Door combinatie van instrumenten voor preventie en de trajecten van behandeling is deze praktische gids van bijzonder belang voor therapeuten, psychologen en HR-managers. "

Dr. Michel Delbrouck

De aanpak van Amonis

wanneer een aangeslotene zich aanmeldt met BO :

- omkadering van de aangifte, omgevingsfactoren, werk in groepsverband, ... ?
- in welke mate werden reeds BO-schalen toegepast ?
- in welke mate is er middelengebruik ?
- vaak wordt een contact georganiseerd met een adviserende geneesheer om onder collega's te overleggen
- Amonis kan een tegemoetkoming voorzien in de “coaching” om daarmee terug aan het werk te kunnen gaan

Om te eindigen

Als we kijken naar de “ervaringen” van Amonis OFP over de laatste vijf jaren i.v.m. *burn-out* dan:

- is er een schade te noteren van 3% van alle schade in AO, evenveel als voor depressie
- is de schade rond burn out gelijk aan 37% van de psychische schade
- is de schade i.v.m. burn out “ernstig” i.e. duur van meer dan 12 maanden
- lijkt er geen toename doorheen de tijd, wel mogelijk een verschuiving naar diagnose (depressie)
- lijken de verschillen huisarts/specialist, man/vrouw minder relevant
- artsen zijn vaak te weinig en te laat bewust verzekerd voor gewaarborgd inkomen
- hoe vroeger verzekerd, hoe minder uitsluitingen en hoe sneller de totale waarborg ingaat